

## Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tanórákon lehetőséget kell kínálnunk a tanulóknak arra, hogy megsejtsék és átéljék a világ szépségét, az élet örömét (Szent Ferenc gondolata szerint a világ szépségeiben megmutatkozó Isteni Szeretetet). A tantárgy feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése, a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez szükséges képességek fejlesztése. A művészeti nevelésnek értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet kell betöltenie, így képes kialakítani és formálni a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartást. Célunk a vizuális megismerő képesség fejlesztése, a vizuális műveltség tudatos rendszerbe foglalása; s annak feltárása, hogy a keresztény művészet tartalmi és formai elemeinek, jel- és jelképrendszerének megismerésével fejleszteni a tanulók esztétikai-erkölcsi-etikai normák iránti fogékonyságát.

A tantárgy fontos célja az is, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszbán jelen vannak a tantervi követelményekben. A NAT alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagít, empátiát, intuíciót és minőségérzetet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

**A tanulás kompetenciái:** Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti (például gondolatterkép, modellalkotás), segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

**A kommunikációs kompetenciák:** A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitális eszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

**A digitális kompetenciák:** A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumként digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

**A matematikai, gondolkodási kompetenciák:** A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló, amikor végig járja az

információgyűjtés, -elemzés, -értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

**A személyes és társas kompetenciák:** A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

**A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:** A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúráközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgy-kultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkéek legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik. A kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, hisz a mindennapos kihívásokkal szemben mindig új megoldásokra van szükség. A vizuális kultúra tantárgy az alkotó feladataiban olyan megoldásra váró problémákat tud meghatározni, amelyek kreatív megoldásokra várnak, a megoldások pedig produktum formájában is bemutatásra kerülnek.

**Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:** A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködéseket is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – NAT-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást,

támaszkodik a NAT megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamon lehetőségre álló óraszámok figyelembevételével.

Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg.

A tantárgy jellegéből adódóan az egyes tevékenységi formák az egész iskolaszakaszt átívelik, a fő különbség a megoldásban, a műveleti szintek fejlettségében mutatkozik. Bizonyos kulcsfeladatok egy-egy tanév, sőt az egész négyéves periódus folyamán bizonyos változtatásokkal néha megismétlődnek. Ezekkel a munkákkal hosszabb távon lemérhető a képességek tényleges fejlődése a tanulóknál. A tanmenet elkészítésénél először ezeket a kulcsfeladatokat kell eldönteni, és ezekre, valamint az évfolyamokra előre meghatározott művészettörténeti témakörökre felfűzni a konkrét tananyagot.

Iskolánkban hagyomány a művészettörténeti korok tanítása mellett az egy-egy művészeti korra jellemző technika, eljárás, kompozíciós megoldás elsajátíttatása. Ezek a barlangfestménytől kezdve a vörös- és a feketealakos stílusban készült rajzokon, a mozaiktechnikán, kódexlap és gótikus üvegablak tervezésen keresztül egészen a kortárs, nonfiguratív alkotások létrehozásáig végig kísérik a felső tagozat minden művészettörténeti óráját. Ugyanakkor a művészetelméleti és művészettörténeti tanórákon kiemelt szerep jut az egyházművészeti és a helytörténeti alkotásoknak. A hatodik évfolyamtól kezdve tanulóink megismerkednek Miskolc és Borsod-Abaúj-Zemplén megye jelentősebb egyházi és világi épületeivel, a szülőföld kiemelkedő alkotóival, alkotásaival.

### **Az értékelés**

Az elvégzett munka, a tanuló által nyújtott teljesítmény nagyon összetett eredmény. A tanulók teljesítménye több körülménytől függ: az óra milyenségétől, az adott tanítási anyagtól, a tanár magyarázatától stb. Két gyermek teljesítménye ugyanazon az órán is óriási különbségeket mutathat egymáshoz viszonyítva. Emellett gyakran tapasztaljuk, hogy ugyanaz a gyermek is nagy teljesítménybeli ingadozásokat produkál, látszólag megegyező feltételek és feladatok esetén is. Ráadásul a legtöbb gyermek más-más szintű vizuális intelligenciával bír. Ami az egyik tanulótól szép teljesítmény, az lehet, hogy egy tehetségesebbtől kevés lenne ugyanazon feladatnál. Ezért úgy célszerű mérnünk, hogy önmagához képest és társaihoz is viszonyítsuk a tanuló munkáját. Önmagához képest vessük össze korábbi munkáival a mostani teljesítményét. Egymáshoz képest bevált módszer az óra végi közös szóbeli értékelés. Ilyenkor kirakunk néhány rajzot a táblára, vagy kitergetjük egy nagyobb vízszintes felületre és demokratikus légkörben megvitátjuk: melyik tetszik, és miért. Fontos, hogy ők válasszanak ki egy-egy alkotást, és megindokolják, hogy miért tetszik, vagy nem tetszik adott munka. Abban az esetben, ha nehezebb különbséget tenni a munkák közt segíthetünk az értékeléskor egy-egy szempont kiemelésével, pl.: "Melyik képen sikerült a legélethűbben megrajzolni a tárgyakat?" Megkérhetjük őket, állítsák "erősorrendbe" a táblán lévő munkákat. A közös szóbeli értékelés közösségfejlesztő értéke is jelentős. Egy idő után, az osztály már követeli óra végén az értékelést, mert igénylik egymás véleményét, "tükrét", sőt dicsőségnek tartják, ha munkájuk kikerül a táblára. Remek motivációs eszköz! Persze vigyáznunk kell arra is, hogy ne a személyeskedés vezesse a kritikusokat. Természetesen jegyeket is adnunk kell a munkákra. Alapvetően ilyenkor (is) kétféle teljesítményt értékelünk: – manuális –

intellektuális. A manuális alatt a “kétkezi” alkotómunkát értjük. Az intellektuális pedig a megismerést kísérő verbálisan megfogalmazott tudást, munkát jelenti. Mindkettő nagyon fontos eleme a teljesítménynek, tehát értékelésnél szem előtt tartandó!

A manuális teljesítmény (= alkotómunka) esetében a manipulációs képességet, kitartást, érzékelési-észlelési fogékonyságot, az esztétikai ítéliképességet értékeljük. Az intellektuális teljesítmény értékelésekor elsősorban a kreativitást, ötletességet, eszközgazdagságot vizsgáljuk. Az érdemjegy a kétféle teljesítmény közös értékét fejezi ki. A gyakorlatban az érdemjegy mellé egy-két rövid mondatban szöveges értékelést is adhatunk (pl. a lap hátuljára). Így világosabban látja a gyermek, hogy miért kapta az érdemjegyet. A művészettörténeti részeket ötletes feladatokkal célszerű közelebb hozni a tanulókhoz. Emellett a témakörök végén, félévkor vagy év vége előtt egy-egy számonkérést (osztályszintű írásbeli feleletet) is beiktatunk. A rövid teszt a tantárgyunk jellegéből adódóan inkább változatos feladatokból, mintsem önálló fogalmazásból áll. (Pl. Kösd össze az alkotókat a művekkel! Rajzold be a hiányzó tagolóelemeket a vázlatrajzba! Melyik stílus jegyeit ismered fel az oszlopfőn? Igaz, vagy hamis? stb.)

Célszerű szorgalmi és gyűjtőmunkákkal is motiválni a gyermekeket. A “pluszmunkák” külön értékelésével több lehetőséget kapnak azok a tanulók, akik szerényebb manuális képességeket örökölték. Mivel a teljesítmény rendkívül összetett produktum, nagyon körültekintően kell eljárunk az értékelésekor. Pedagógiai szempontból szerencsésebb a biztató jellegű, ösztönző értékelés. A gyakran megismétlődő túlságosan kritikus, elmarasztaló jellegű értékelés egy életre elveheti a gyermek kedvét a munkától. Inkább a pozitívumokat kell észre vennünk, hangsúlyoznunk a kiskamaszok alkotásaiban. Az esztétikai nevelés fontos része a művészettörténet füzet vezetése, mely minden diákunk számára kötelező.

### **A vizuális kultúra heti és éves óraterve**

#### **5-8. évfolyam**

|             | <b>A tantárgy heti óraszám</b> | <b>A tantárgy éves óraszám</b> |
|-------------|--------------------------------|--------------------------------|
| 5. évfolyam | 1 óra                          | 36 óra                         |
| 6. évfolyam | 1 óra                          | 36 óra                         |
| 7. évfolyam | 2 óra                          | 72 óra                         |
| 8. évfolyam | 1 óra                          | 36 óra                         |

## 5. ÉVFOLYAM

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulóban a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni. A valóságghű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra készítő motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség. A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.

A tervezéshez figyelembe vettük az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

**Heti óraszám: 1 óra**

**Éves óraszám: 36 óra**

### A témakörök áttekintő táblázata:

| <b>Témakör neve</b>                                                         | <b>Óraszám</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok                         | 6              |
| Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió  | 5              |
| Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                  | 5              |
| Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei | 5              |
| Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete                 | 5              |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat              | 5              |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció               | 5              |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                      | <b>36</b>      |

**Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok**

**Órakeret: 6 óra**

| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fogalmak                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzei a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti azt;</li> <li>– csoportmunkában szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt,</li> <li>– a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.</li> <li>– A történelem tantárgyból már megismert művészettörténeti korokban, az őskorban és a nagy ókori kultúrákban készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, technika, a létrehozás szándéka, a figurativitáshoz való viszony, a kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.</li> <li>– A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. barlangfestmény, egyiptomi térábrázolás, vörös-vagy feketealakos vázákép stílusában megfogalmazott mondanivaló, timpanon-forma kitöltése bibliai jelenetet ábrázoló csoportképpel.</li> <li>– Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfoto, magyar néprajzi motívum, film képkockája), adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése,</li> <li>– rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.</li> </ul> | <p>klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészet-történeti korok, stílus, legnagyobb felületek törvénye, átrium</p> |

| Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                             |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fogalmak                                                                    |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;</li> <li>– különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeleteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;</li> <li>– csoportmunkában szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzelet és megjeleníti a látványt, megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;</li> <li>– csoportmunkában adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzelet, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít,</li> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelet, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával.</li> <li>– Az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).</li> </ul> | <p>vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, pozitív-negatív forma</p> |



| Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                    |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fogalmak                                                                                                           |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;</li> <li>– látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán, személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;</li> <li>– vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés vizuális eszközeit.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a hétköznapiakban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése.</li> <li>– Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.</li> <li>– Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben csoportmunkában.</li> </ul> | <p>vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont, üzenet</p> |

| <b>Témakör: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                      |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Fogalmak</b>                                                                      |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;</li> <li>– adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történeteket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, legnagyobb felületek törvénye, takarás,) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (Őskori barlangfestmények, egyiptomi falfestmények, római domborművek.)</li> <li>– Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, fotósorozat), és egy rövid történet (pl. tea főzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.</li> </ul> | <p>tér, nézőpont, képkivágás, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései</p> |

| <b>Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                       |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fogalmak</b>                                                                                                                       |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, biblia személy vagy történet megjelenítése jel, jelrendszer alkalmazásával, direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. apostol, védőszent ábrázolása, egyéni jellel szignált termék látványterve, aktuális kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi</li> </ul> | <p>apostoli attribútum, egyéni jel, kommunikációs felület, üzenet, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, dokumentálás</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;</li> <li>– egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt.</li> </ul> | <p>inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével”) tapasztalatai alapján csoportmunkában is.</li> <li>– Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.</li> </ul> |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| <b>Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                 |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fogalmak</b>                                                 |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és rendszerezése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).</li> <li>– A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözők) összehasonlítása megadott szempontok</li> <li>– (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával, építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, vegyes technika), személyes igényeknek megfelelően.</li> </ul> | <p>hagyomány, néprajz, népi kultúra, formaredukció, motívum</p> |

| Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                      |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fogalmak                                                             |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, külső terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. kapu/bejáratú ajtó, iskolaudvar, kert) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.</li> <li>– A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése az ókori és újkori építészet fontos épületein (Parthenon - Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Titusz diadalíve – A. Clark: Lánchíd). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttervezésére.</li> <li>– Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tábló, prezentáció formájában).</li> </ul> | <p>környezet-tudatosság, tervezés, rendeltetés, építmény nézetei</p> |

#### Ajánlott műtípusok, művek, alkotók - 5. évfolyam

**Építmények:** Stonehenge, Kheopsz piramisa, karnaki Ámon-templom, Zikkurat- Úr, Istar-kapu, Pantheon, Parthenon, Colosseum, Titus diadalíve, Pont-du-Gard.

**Képzőművészeti alkotások:** altamirai barlangrajz, Willendorfi vénusz, a fáraó vadászata Nofretete fejszobra, Írnok szobor, Gudea szobra, Assurbánapi vadászatai, Szamothrakéi Niké, Műron: Diszkoszvető, a delphoi kocsihajtó, Laokoón-csoport, Római portrészobrok (Julius Ceasar, Caracalla), Marcus Aurelius lovasszobra, Duchamp: Biciklikerek, VIII., Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Vermeer: Geográfus, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, tájképek, Bruegel: Gyermekjátékok, Babel tornya.

**Egyéb:** Tutanhamon arany halotti maszkja, akkád pecséthenger, görög vázafestészet, Lánchíd (Budapest).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet, az európai keresztény művészet, és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

#### A továbbhaladás feltételei

- Legyen képes személyes élményeit több technikával is megfogalmazni.
- Ki tudjon alakítani egy külső vagy belső teret a saját elképzelése alapján.
- Használja megfelelően a tanult rajz- és festőtechnikákat.
- Legyen képes egy megfigyelt vagy elképzelt mozgás, időbeli változás ábrázolására.
- Legyen képes egy képes magyarázó rajz és egy reklámplakát létrehozására.
- Meg tudja különböztetni az ókori művészeti korokat, fel tudja ismerni az ókori művészeti alkotások kiemelt példáit, ezekhez legyen képes fogalmakat kapcsolni.

**Értékelés:** A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és évvégén.

## 6. ÉVFOLYAM

**Heti óraszám: 1 óra**

**Éves óraszám: 36 óra**

#### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                                                                | Óraszám   |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok                         | 7         |
| Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió  | 5         |
| Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                  | 5         |
| Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei | 5         |
| Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete                 | 4         |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat              | 5         |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció               | 5         |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                      | <b>36</b> |

| Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 7 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                         |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fogalmak                                                                                                                                                                |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzei a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;</li> <li>– szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;</li> <li>– különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.</li> <li>– A történelem tantárgyból már megismert középkori művészettörténeti korokban készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, technika, a létrehozás szándéka, a figurativitáshoz való viszony, a kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.</li> <li>– A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. modern téma megjelenítése kódexlapon, gótikus üvegablakon, ex libris formájában).</li> <li>– Különböző vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.</li> </ul> | <p>klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus, gótikus „S”, vonaltávlát, levegőtávlat, távlat perspektíva</p> |

| Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                           |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fogalmak                                                                                  |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;</li> <li>– különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeiteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;</li> <li>– egyénileg a szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzelet és megjeleníti a látványt,</li> <li>– megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;</li> <li>– adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzelet, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeletéseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzeletése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával.</li> <li>– Az elképzeletések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.</li> <li>– Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).</li> </ul> | <p>vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés</p> |

| Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                           |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fogalmak                                                                                                                                                                  |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlítja, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;</li> <li>– vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;</li> <li>– vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a hétköznapiakban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló lehetőségekre.</li> <li>– Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.</li> <li>– Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására mobil applikációból.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.</li> </ul> | <p>vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont, szöveg és kép kapcsolata, reklám-hordozó, alkalmazott grafika</p> |



| <b>Témakör: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                      |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fogalmak</b>                                                                                      |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;</li> <li>– adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történeteket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. egy iránypontos perspektíva, fordított perspektíva) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (Bizánci ikonok, középkori miniatűrök, Brueghel: Gyermekjátékok, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád).</li> <li>– Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása valós vagy kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában.</li> <li>– Példák alapján időbeli változások, történetek vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. storyboard, film), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.</li> </ul> | <p>tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, enyészpont, fókuszpont, horizont, képregény, storyboard</p> |

| <b>Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 4 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                       |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fogalmak</b>                                                       |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;</li> <li>– vizuális megjelenítés során egyénileg</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása,</li> <li>– vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális</li> </ul> | <p>hír/álhír, figyelem-irányítás, valóság és fikció, befolyásolás</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.</li> </ul> | <p>megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).</li> <li>– Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.</li> </ul> |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| <b>Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                   |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fogalmak</b>                                                                   |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;</li> <li>– adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználatat tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefonok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de nem dísz tárgy!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználat (pl. nemezelés, hímzés, szövés, fonás, agyagozás, bőrmunka).</li> <li>– Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomtat, stencil/sablon, filctoll, textílfestés).</li> </ul> | <p>design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy forma-redukció, technológia</p> |

| Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                   |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fogalmak                                                          |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;</li> <li>– adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, belső terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, klubterem) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.</li> <li>– A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein<br/>(Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészek áttervezésére.</li> <li>– Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álmokép-rögzítés, „időbefogás”, „lustaság elszívás”, okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).</li> </ul> | <p>környezet-tudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy nézetei</p> |

## Ajánlott műtípusok, művek, alkotók - 6. évfolyam

**Építmények:** ókeresztény katakomba, a régi római Szent Péter-bazilika, Santa Maria Maggiore, Hagia Sophia, a pisai dóm, a jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Mátyás templom, Avasi templom, Diósgyőri vár, Santa Maria del Fiore, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Alberti: San Andrea-templom, Palazzo Rucellai, Bakócz-kápolna

**Képzőművészeti alkotások:** ókeresztény mozaikok (Sant' Apollinare in Classe), Theodora-mozaik, bizánci ikonok, Sámson-dombormű, Rubljov: Szentháromság, gótikus oszlopszobrok, Giotto: Krisztus siratása, Ghiberti: Porta del Paradiso, Donatello: Gattamelata, Massaccio: Szentháromság, Mantegna: Pieta, Botticelli: Vénusz születése, Leonardo: Mona Lisa, Utolsó vacsora, Michelangelo: Pieta, Dávid, Mózes, Sixtus- kápolna freskói, Raffaello: Athéni iskola, Van Eyck: Arnolfini házaspár, Dürer: Önarckép, Az Apokalipszis lovasai.

**Egyéb:** Szkíta aranyszarvas nagyszentmiklósi kincs, tarsolylemezek, Bayeux-i kárpit, Magyar Szent Korona és koronázási jelvények, chartres-i katedrális üvegablakai, a Lőcsei-oltár, Képes Krónika lapjai, kódexlapok.

### A továbbhaladás feltételei

- Legyen képes személyes élményeit több technikával is megfogalmazni.
- Ki tudjon alakítani egy külső vagy belső teret a saját elképzelése alapján.
- Használja megfelelően a tanult rajz- és festőtechnikákat.
- Legyen képes egy megfigyelt vagy elképzelt mozgás, időbeli változás ábrázolására.
- Ismerje fel egy-egy reklám manipulatív szándékát.
- Legyen képes egy képes magyarázó rajz és egy reklámplakát létrehozására.
- Meg tudja különböztetni a középkori művészeti korokat, fel tudja ismerni a középkori művészeti alkotások kiemelt példáit, ezekhez legyen képes fogalmakat kapcsolni.

**Értékelés:** A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és évvégén.

## 7–8. ÉVFOLYAM

A vizuális kultúra tantárgy feladata ebben az iskolaszakaszban is az, hogy a tanulók a vizuális művészet eszközeivel megismerhető világ jelenségeit megvizsgálják, értelmezzék, következtetéseiket az életkoruknak megfelelő szinten használják fel alkotó munkájukban. Az ebben az életkorban felerősödő mérlegelő gondolkodást, továbbá a személyes vélemények megjelenítését a vizuális kultúra tantárgy minden részterületén érdemes érvényesíteni. Itt jelenik meg a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje. A vizuális kultúra tantárgy kultúraközvetítő hatása a történeti korok művészetének alkotó jellegű megismerésében rejlik. A magyar művészet kiemelkedő alkotásainak megismerése erősíti a nemzeti önazonosságtudatot és a szociális kompetenciák fejlesztését is támogatja. A kamaszkorú tanulók szívesen versengenek egymással, kortársaik véleménye, elismerése látszólag fontosabb a szülők és pedagógusok elismerésénél, ezért a tárgy műveltségi anyagának elsajátítását érdemes felnőttekre szabott műveltségi játékok formájában motiválni. A realitásigény erősödésével a tanulók érdeklődése erőteljesebben fordul a mindennapi vizuális jelenségek felé, így a tantárgy határozott célja a médiatudatosság fejlesztése, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet erősítése.

A technikai médiumok használatának túlsúlya miatt rendkívül fontos az újabb vizuális médiumok sajátosságainak megismertetése a tanulókkal és azok kritikai, mérlegelő használatának kialakítása bennük. Ez az iskolaszakasz az, ahol a mozgóképek és a médiaszövegek értelmezése és megértése legalább olyan fajsúlyos kérdés, mint a divat, a szűkebb és tágabb környezet vizuális kultúrája, és az ebben megjelenő technológia.

## 7. ÉVFOLYAM

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                                                                    | Óraszám   |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok                             | 9         |
| Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió      | 5         |
| Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei | 4         |
| Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete                     | 8         |
| Médiaismeret – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                               | 7         |
| Médiaismeret és mozgóképkultúra - Médiaszöveg létrehozása                       | 7         |
| Vizuális kommunikáció - Mozgóképi közlés                                        | 8         |
| Mozgóképkultúra – A film kultúrtörténete és a filmtípusok kialakulása           | 6         |
| Mozgóképkultúra – A mozgóképi elbeszélés                                        | 8         |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat                  | 5         |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció                   | 5         |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                          | <b>72</b> |

| Témakör: Alkotások, stílusok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 9 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                            |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Fogalmak                                                                                                                                   |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;</li> <li>adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>szöveges vagy egyszerű képi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó</li> </ul> | <p>képzőművésze -ti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;</li> <li>– tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;</li> <li>– megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.</li> </ul> | <p>tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint</li> </ul> |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| <b>Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                              |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fogalmak</b>                                                                                              |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;</li> <li>– a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;</li> <li>– látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi,</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése.</li> <li>– Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása.</li> <li>– Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából.</li> <li>– Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall,</li> </ul> | <p>vizuális átírás, parafrázis, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, szíkontraszt, enteriőr</p> |

|                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>megjeleníti felszínre kerülő<br/>érzéseit, gondolatait, asszociációit;</p> <p>– nem konvencionális feladatok<br/>kapcsán egyéni elképzeléseit,<br/>ötleteit rugalmasan alkalmazva<br/>megoldást talál.</p> | <p>Csontváry, Dali, Escher,<br/>Giacometti, Giotto, Haring,<br/>Michelangelo, Modigliani, Monet,<br/>Moor, Munkácsy, Rembrandt,<br/>Shiota, van Gogh, Vasarely,<br/>Vermeer) vagy választott stílus (pl.<br/>bizánci, expresszionizmus, gótika,<br/>impresszionizmus, pop-art,<br/>reneszánsz, szürrealizmus)<br/>jellemzőinek, stílusjegyeinek<br/>összegyűjtése és a gyűjtött<br/>információk felhasználása játékos<br/>alkotó feladatokban (pl. műfaj<br/>vagy médium csere, életműbe illő<br/>„hamisítvány” kreálása, öltözet<br/>kollekció tervezése)</p> <p>– Adott látvány, tárgy együttes (pl.<br/>félhomály, ellenfény, alulnézet,<br/>letakart beállítás, felborult pad,<br/>kiborult kuka, kötél, tűzoltó<br/>kalapács, fél pár strandpapucs)<br/>vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz,<br/>festés, plasztika), majd a látvány<br/>kiegészítése, továbbgondolása<br/>választott vizuális alkotások (pl.<br/>Matisse: Csendélet kék asztalon,<br/>Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic,<br/>Munch: Sikoly, Vermeer:<br/>Geográfus,) képi elemeinek<br/>felhasználásával a személyes<br/>mondanivaló érdekében (pl. a<br/>felborult padtól megrémült lány, A<br/>geográfus csodálkozva vizsgálja a<br/>félhomályban a fél pár<br/>strandpapucsot)</p> <p>– A XIX-XX. századi magyar<br/>művészet legjelentősebb<br/>alkotásainak megismerése<br/>(Barabás, Borsos, Csontváry,<br/>Madarász, Munkácsy, Paál stb.),<br/>egy-egy alkotáshoz televíziós<br/>műveltségi vetélkedők stílusában<br/>változatos tesztkérdések írása<br/>egyéni vagy csoportban. Egyéni<br/>felkészülés után a vetélkedő<br/>eljárása</p> |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 4 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                               |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fogalmak                                                                      |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).</li> <li>– A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).</li> <li>– A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.</li> <li>– Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.</li> <li>– A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikátörténeti hátterének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése csoportban.</li> </ul> | <p>állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria</p> |



| Témakör: Vizuális információ és befolyásolás - Kép és üzenete                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 8 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                            |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fogalmak                                                                                                   |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;</li> <li>– gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.</li> <li>– Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”).</li> <li>– Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok, tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tábló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).</li> <li>– Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képaláírásokkal,</li> </ul> | <p>verbális kommunikáció, vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrités</p> |

|  |                                                                             |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------|--|
|  | „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása). |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------|--|

| Témakör: Médiumok jellemző kifejezőeszközei                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 7 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                      |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fogalmak                                                                                                                                             |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;</li> <li>– vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</li> <li>– Példák alapján a technikai képkészítő, digitális médiumok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, video-installáció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.</li> </ul> | <p>címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, banner, kameraállás, kameramozgás, ismétlés, közelkép, képkivágás, link, tempó, tördelés, link</p> |

| Témakör: – A médiaszöveg létrehozása                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                 |                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 7 óra                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                 |                                                              |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                | Fogalmak                                                     |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– médiaeszközök használatának alapjait elsajátítja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, közrebocsátásával, használatával (befogadásával) kapcsolatos legfontosabb alapfogalmak</li> </ul> | <p>fikció, jelek, jelrendszerek, kódok, szerkesztettség;</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– képet, mozgóképet, és/vagy hangadatot, (kép, mozgókép-és hangadatok tud rögzíteni</li> <li>– Tárgyak, helyzetek, témák lehető legkonkrétabb, játékos alkalmazásával néhány beállításból álló értelmes mozgóképi szekvencia megtervezése (fotó, ill. fotósorozat, mozgásérzetet keltő animáció készítése) egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. animációs film, diafilm, plakát, videó-levél)</li> <li>– A képzelőerő fejlesztése.</li> </ul> | <p>elsajátítása, a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények leírása az arra alkalmas nyelvi apparátus célszerű használatával.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok alkalmazása, mozgóképirás.</li> <li>– Az életkori sajátosságoknak és elvárható tájékozottságnak megfelelő vita a média használatával kapcsolatos megfigyelések alapján a média társadalmi szerepéről, működésmódjáról – különösen: a médiahasználattal kapcsolatos függőségekről; a normaszegések (pl. nyílt vagy kódolt rasszizmus, médiaerőszak, testkép normák) megjelenéséről; a médiafinanszírozással összefüggő kérdésekről.</li> <li>– A keret megválasztása az elbeszélő meghatározó eszköze a technikai úton rögzített képekkel történő kommunikációban.</li> <li>– Az erőforrásbeli és szervezeti különbségek felismerése, tudatosítása az egyszerű médiaszöveg-készítés (pl. fénykép készítése, internetes blogolás), egy összetettebb produkció (pl. iskolai rádióműsor, saját honlap készítése és karbantartása) és egy széles nyilvánosságot célzó, ipari méretű produkció (pl. tömegtájékoztatás, műsorsugárzás) gyártása között, ismerkedés a csoportmunka egyes tevékenységeivel.</li> <li>– A médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének háttéréről, a közlő (szerző, médiainstítmény) szándékairól (elsősorban a korosztálynak megfelelő videojátékok, reklámok, internetes portálok és animációs filmek segítségével).</li> </ul> | <p>terjesztés, célcsoport, szövegtípusok, digitális szerkesztés (editálás), beolvasás (capture), kiírás (exportálás) digitalizálás, videosáv audiosáv (track)</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Témakör: Vizuális kommunikáció - Mozgóképi közlés                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 8 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                              |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fogalmak                                                                                                                     |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok különféle megfigyelt mozgásokat meg tudja jeleníteni,</li> <li>– időbeni folyamatok értelmez, az időbeni változást vizuális alkotásban érzékeltetni tudja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése</li> <li>– kreatív feladatmegoldások alkalmazása,</li> <li>– egyszerű mozgássor létrehozása forgókoronggal, füzet sarkával,</li> <li>– taumatróp készítése fotokollázs technikával,</li> <li>– rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe).</li> <li>– hang és kép együttes alkalmazása.</li> </ul> | <p>technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatása mozgás illúziója, animáció</p> |

| Témakör: A film kultúrtörténete és a filmtípusok kialakulása                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 6 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                        |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fogalmak                                                                                                                                                                               |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– meg tudja nevezni a filmtörténet nagy szakaszait,</li> <li>– felismeri, megkülönbözteti a filmek alapvető típusait,</li> <li>– információkat gyűjt a filmek szereplőiről, készítőiről,</li> <li>– ismeri a nagyobb filmes adatbázisok használatát.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A mozgóképi ábrázolás fejlődése a korai kezdeményezésektől a digitális filmiparig</li> <li>– a dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül</li> <li>– a történetelmelős filmek típusai</li> <li>– az animációs filmek fejlődése,</li> <li>– a mozgóképi ábrázolás kettős természete,</li> <li>– kedvenc filmek technikai adatainak összeállítása</li> </ul> | <p>dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság, némafilm, hangosfilm, zsánerfilm, kalandfilm, sci-fi, történelmi film, bűnügyi film, reklámfilm, filmidő</p> |

| Témakör: A mozgóképi elbeszélés                                       |                                                                                                                               |                            |
|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Órakeret: 8 óra                                                       |                                                                                                                               |                            |
| Tanulási eredmények                                                   | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                              | Fogalmak                   |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– A történet elmesélésnek módjai.</li> <li>– Irodalmi alkotás szerkezetének</li> </ul> | <p>beállítás, montázs,</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| oktatási szakasz végére: <ul style="list-style-type: none"> <li>– értelmezi a film vagy médiaszöveg mondanivalóját,</li> <li>– véleményt fogalmaz meg a látott filmről, klipről, reklámról,</li> <li>– különbséget tesz az eltérő médiaszövegek között,</li> <li>– felismeri a montázs alapvető típusait,</li> <li>– megnevezi az alapvető plánokat,</li> <li>– kiválasztja a kifejezés szempontjából legmegfelelőbb kameraállást és képkivágást,</li> </ul> | összehasonlítása a filmek szerkezetével. <ul style="list-style-type: none"> <li>– A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentősége.</li> <li>– A montázs néhány alaptípusának összehasonlítása.</li> <li>– Mások gondolkodásának, érveinek, nézőpontjának, megoldási javaslatainak, értékeinek mérlegelése.</li> <li>– Az érzelmi intelligencia fejlesztése.</li> <li>– A szerzői szándék és a nézői elvárások ellentéte.</li> <li>– A kamera elhelyezése és a rögzített kép hatása a nézőre.</li> <li>– A képkivágások jelentősége a mondanivaló kifejezésében.</li> <li>– A fény, a hang szerepe a mondanivaló értelmezésében, fokozásában.</li> <li>– Szinopszis összeállítása.</li> <li>– A film készítésének szakaszai.</li> </ul> | plánozás, filmtér, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, konfliktus, fordulat, epizód, lezárás, üzenet, szinopszis, szubjektív nézőpont, kollektív nézőpont, lineáris cselekményábrázolás, párhuzamos montázs |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                           |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fogalmak                                                                                  |
| A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.</li> <li>– Személyes tárgyak (pl. öltözk, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).</li> <li>– Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó,</li> </ul> | metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>újrafogalmazza a látványt;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;</li> <li>– adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <p>önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).</p> |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| Témakör: Tárgyak, terek, funkció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                               |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fogalmak                                                                                      |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció”).</li> <li>– A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétgyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a</li> </ul> | <p>építészeti elem, lépték, design-gondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <p>megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</li> </ul> |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

### Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 7. évfolyam

**Építmények:** debreceni Nagytemplom, fertődi Eszterházy-kastély, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház

**Képzőművészeti alkotások:** Barabás Miklós portréfestményei, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Madarász Viktor történelmi festményei, Markó Károly tájképei, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Memling: Jelenetek Mária életéből, Munkácsy Mihály: Tépéscsinálok, Ecce homo, Paál László tájképei Rembrandt: Éjjeli őrző, Vermeer: Geográfus.

**Egyéb:** a manierizmus, a barokk, a rokokó, a klasszicizmus, a romantika és a XIX. századi realizmus legjelentősebb alkotásai, a nemzeti művészetünk virágkorának legfontosabb alkotói, alkotásai (pl. Michelangelo, El Greco, Bernini, Caravaggio, Bruegel, Rubens, Rembrandt, Velazquez, Vermeer van Delf, a fertődi Eszterházy-kastély, Chalgrin, Goya, Canova, David, Hild József, Barabás Miklós, Delacroix, Turner, Millet, Daumier, Steindl Imre, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, Izsó Miklós, Madarász Viktor, Székely Bertalan), valamint Miskolc és környezetének korabeli templomai.

### A továbbhaladás feltételei

- Legyen képes személyes élményeinek hangulatát a megfelelő kompozícióval, szín- és formahasználattal rajzban megfogalmazni.
- Egy-egy alkotáson keresztül meg tudja különböztetni a magas- és a tömegkultúra jellemzőit.
- Legyen képes időbeni folyamatok értelmezhető ábrázolására.
- Használja megfelelően a tanult rajz- és festőtechnikákat.
- Legyen képes a különböző tartalmú képek összekapcsolásával önálló jelentés létrehozására, montázs készítésére.

- Ismerje fel a mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- Legyen képes egy egyszerű médiaszöveg létrehozására.
- Meg tudja különböztetni az újkori művészeti korszakokat, ismerje fel az újkori művészeti alkotások kiemelt példát, ezekhez legyen képes fogalmakat kapcsolni, röviden jellemezni.

**Értékelés:** A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és évvégén.

## 8. ÉVFOLYAM

**Heti óraszám: 1 óra**

**Éves óraszám: 36 óra**

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                                                                    | Óraszám   |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok                             | 7         |
| Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió      | 5         |
| Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                      | 4         |
| Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei | 4         |
| Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete                     | 6         |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat                  | 5         |
| Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció                   | 5         |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                          | <b>36</b> |

### Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok

#### Órakeret: 7 óra

| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                             | Fogalmak                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-</li> </ul> | <p>képző-művészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet,</p> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzei és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;</li> <li>– tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;</li> <li>– megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.</li> </ul> | <p>XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.</li> </ul> | <p>művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                      |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fogalmak</b>                                                                                                      |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;</li> <li>– a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése.</li> <li>– Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása.</li> <li>– Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit</li> </ul> | <p>vizuális átírás, kompozíciós elv, a kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, színkontraszt, enteriőr</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <p>felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dali, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiota, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése)</li> <li>– Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot)</li> <li>– A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljárása.</li> </ul> |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 4 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                              |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fogalmak                                                                                     |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;</li> <li>– vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.</li> <li>– Példák alapján a technikai képkalkotó, digitális médiumok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.</li> </ul> | <p>címrend, tipográfia, illusztráció, képalírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás</p> |

| Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 4 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                               |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fogalmak                                                                      |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).</li> <li>– A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágyott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva</li> </ul> | <p>állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történeteket közvetít újabb médiumok képirási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <p>szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.</li> <li>– Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.</li> <li>– A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti hátterének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése csoportban.</li> </ul> |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| <b>Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 6 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                 |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fogalmak</b>                                                                                 |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;</li> <li>– vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.</li> <li>– Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz,</li> </ul> | <p>verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrítés</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;</li> <li>– gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.</li> </ul> | <p>festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok, tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tábló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).</li> <li>– Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képaláírásokkal, „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).</li> </ul> |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| <b>Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Órakeret: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                  |
| <b>Tanulási eredmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési feladatok, ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fogalmak</b>                                                                                  |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.</li> <li>– Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni</li> </ul> | <p>metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>inspirációkat keres többféle forrásból;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;</li> <li>– különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;</li> <li>– adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <p>környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára)</li> </ul> |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

| Témakör: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
| Órakeret: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                              |
| Tanulási eredmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési feladatok, ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Fogalmak                                                                                     |
| <p>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;</li> <li>– alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;</li> <li>– adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;</li> <li>– adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;</li> <li>– adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;</li> <li>– nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció”).</li> <li>– A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétgyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.</li> <li>– Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</li> </ul> | <p>építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései</p> |

## Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 8. évfolyam

**Képzőművészeti alkotások:** a XIX. század vége és a század fordulójának irányzatai: impresszionizmus, posztimpresszionizmus és a szecesszió (Manet, Monet, Renoir, Degas, Rodin, Cézanne, Van Gogh, Gauguin, Lautrec, Gaudi, Klimt, Lechner Ödön), 20. századi és kortárs irányzatok példái (pl. Eiffel, Gropius, Wright, Le Corbusier, Hundertwasser, Utzon, Makovecz Imre, Moore, Munch, Matisse, Picasso, Duchamp, Chagall, Boccioni, Dali, Kandinszkij, Balla, Kassák Lajos, Moholy-Nagy László, Pollock, Shiota, Modigliani, Warhol, Cristo, Vasarely, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar, Ferenczy Béni, Bernáth Aurél, Tornyai János, Kondor Béla), valamint Miskolc és környezetének korabeli templomai.

### A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI A 8. OSZTÁLY VÉGÉN

- A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata.
- Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében.
- Célrányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.
- A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.
- Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.
- Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
- Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.
- Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.
- A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
- A mozgások, az időbeniség vizuális megjelenítése.
- A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
- Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
- Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.
- Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása.
- A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése, rövid jellemzése.
- Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
- Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
- Keresztény (szakrális) szempontok érvényesítése elemzésekénél, vizuális és kommunikációs értékrend kialakításánál

### A továbbhaladás feltételei

- Legyen képes személyes élményeinek hangulatát a megfelelő kompozícióval, szín- és formahasználattal rajzban megfogalmazni.
- Egy-egy alkotáson keresztül meg tudja különböztetni a magas- és a tömegkultúra jellemzőit.
- Legyen képes időbeni folyamatok értelmezhető ábrázolására.
- Használja megfelelően a tanult rajz- és festőtechnikákat.



- Legyen képes a különböző tartalmú képek összekapcsolásával önálló jelentés létrehozására, montázs készítésére.
- Ismerje fel a mozgóképi közlés mód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeit.
- Legyen képes egy egyszerű médiaszöveg létrehozására.
- Meg tudja különböztetni az újkori művészeti korszakokat, ismerje fel az újkori művészeti alkotások kiemelt példát, ezekhez legyen képes fogalmakat kapcsolni, röviden jellemezni.

**Értékelés:** A továbbhaladás feltételei címszó alatt megadott szempontok alapján osztályzattal értékelünk félévkor és évvégén.

A szemléltetett műalkotások válogatásának fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes és a keresztény művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példákat mutatunk be. A válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó egyházi példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

### **A taneszközök**

A szemléletesség, a szemléltetés alappillére ennek a tantárgynak. A vizuális képességek fejlesztése csak úgy lehet hatékony, ha a hagyományos és a legkorszerűbb oktatási eszközök együttes alkalmazása élményszerűvé képes tenni a vizuális ismeretek, és képességek megszerzésének és fejlesztésének folyamatát. A motiváló értékkel is bíró, változatos, a multimédia eszközeit használó tanítási programok kidolgozása nélkülözhetetlen az eredményesség szempontjából.

### **A szaktanterem**

A műhelymunka jellegű alkotó-alakító tevékenységhez, műalkotásokkal való ismerkedéshez motiváló miliőt a jól felszerelt, működő szaktanterem biztosíthat. Szükségesek a megfelelő sötétítést biztosító függönyök, a mobil - lehetőleg egyszemélyes - rajzasztalok (melyek egyaránt alkalmasak rajzolásra és tárgykészítésre), vízcsap, vetítővászon, megfelelő méretű tábla, tárolóhelyek a különféle papírok, anyagok, eszközök, szerszámok részére (ezek kerülhetnek a szaktanteremből nyíló szertárba is). Fontos, hogy legyenek installációk a tanulói munkák és művészeti reprodukciók bemutatásához.

A szűkös időkeret hatékony kihasználása szinte megoldhatatlan a szaktanteremben megtalálható szemléltető eszközök, poszterek, modellek, interaktív tábla nélkül. A vizuális kultúra tantárgy eszközigénye, eszközhasználata nem luxus, hanem nevelő erő: alternatívát kínál a diákoknak a vizuális kiszolgáltatottsággal szemben a technikai eszközök értő, értékes, kultúrát építő használatára.

### **Tanári segédeszközök**

- A legfontosabb eszközünk az interaktív tábla, melyhez biztosítani kell a szélessávú internet-hozzáférést.
- Az interaktív tábla fontos segédeszköz a szkennер és a digitális fényképezőgép, a digitális kamera, melyek segítségével elkészíthetők a szemléltető képösszeállítások, feladatlapok, megtekinthetők egyes médiatartalmak, csoportmunkában megvalósíthatóak az egyes gyakorlati feladatok
- Sokszorosítási lehetőség (fénymásológép, scanner, nyomtató)
- Szakmai kézikönyvek, művészettörténeti albumok.
- Művészettörténeti képsorozatok, kép CD-k, DVD-k.

### **Tanulói eszközök**

Tankönyv, füzet, hagyományos és műszaki rajzlapok, rajzeszközök, (puha és kemény ceruzák, grafitrúd, toll), színes papírok, legalább 12 színből álló vízfesték, tempera- vagy krétakészlet, ecsetek, olló, ragasztó, körző, vonalzó, valamint egy gyűjtődoboz a felszerelésük tárolására.

A médiaismereti és mozgóképes tartalmak tanításához szükséges, hogy lehetőség szerinti élményszerű helyzeteket megteremtése, a kreatív gyakorlat. Ez nyitott, elemző álláspontot igényel a tanártól. A tanár nem kész, hanem bizonyos részében állandóan változó tananyagot közvetít. Igyekeznie kell a diákok tapasztalatait, tudását is beépíteni pedagógiai munkájába, ez a taneszközök, a tankönyv kiválasztását is megnehezíti. A tárgy tanításához szükséges filmek, televíziós műsorok, multimédia CD-k kiválasztása a helyi lehetőségekhez, aktuális eseményekhez igazítható. Beszerzését csak részben tudják az iskolák biztosítani, mindenképpen célszerű a tanulókat is bevonni a szemléltető eszközök bővítésébe. A tanórán bemutatott alkotások azonban példaként szolgálnak, a felhasznált anyagok kiválasztását tudatos tanári döntésnek kell megelőznie, a nevelési, oktatási célt kell szolgálnia.